

ПАМ'ЯТІ С.М. КЛАПЧУКА

25 вересня 2020 р. пішов із життя відомий учений, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, академік АН вищої школи України, головний науковий співробітник сектору наукової бібліографії та біографістики Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН *Клапчук Сергій Миколайович*.

Народився 20 лютого 1931 р. в с.

Карабелівка Теплицького району (нині Вінницька область). У 1960 р. закінчив історико-філософський факультет Київського університету ім. Тараса Шевченка. З 1966 р., після закінчення аспірантури, працював у Київському університеті ім. Тараса Шевченка, з 2001 р. – у Київському славістичному університеті. У 1967 р. – захистив кандидатську, а в 1981 р. – докторську дисертацію, присвячену питанням історії підготовки робітничих кадрів в Україні. У 1982 р. – присвоєно вчене звання професора.

З вересня 1966 р. по 2001 р. працював професором кафедри Української історії та етнополітики Київського університету ім. Тараса Шевченка. У 1988 р. обраний за конкурсом завідувачем кафедри Української історії та етнополітики. З 2001 р. по 2016 р. – професор, завідувач кафедри історії Київського славістичного університету. Під час роботи у зазначених закладах вищої освіти проявив себе кваліфікованим викладачем, дослідником та організатором навчально-виховного процесу. Значну увагу приділяв підвищенню методичної майстерності викладачів, наукового рівня викладання та виховання студентської молоді. За 50 років педагогічної роботи ним підготовлено сотні фахівців – істориків, міжнародників, спеціалістів природничих спеціальностей, які працюють за кордоном.

З грудня 2016 р. розпочалася нова сторінка в творчому житті Сергія Миколайовича. З цього часу і до останнього дня працював на посаді головного наукового співробітника сектору наукознавства, а з 2018 р. – сектору наукової бібліографії та біографістики Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН.

Основний напрям досліджень – історія української та зарубіжної культури, національні відносини, етнополітика. Учений – автор понад 550 друкованих аркушів наукових і науково-методичних праць, у тому числі індивідуальних та колективних монографій, підручників і навчально-методичних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України. Серед них: «Історія української та зарубіжної культури» (27 др. арк., шість видань 2000–2007 рр.), «Історія України» (38,67 др. арк., вісім випусків), хрестоматія у 2-х частинах «Історія України» (46,9 др. арк., 1996 р.), збірник матеріалів документів «Історія української культури» (2000 р.), «Особливості розвитку культури України в умовах національного відродження» (2016 р.). С.М. Клапчук є автором рецензій: на курс лекцій Я. С. Калакури «Українська історіографія» (2004 р.); 1 і 2 частини книги М. Ф. Юрія, Л. М. Алексієвця, Я. С. Калакури, О. А. Удада «Україна найдавнішого часу XVIII ст.: цивілізаційний контекст пізнання» (2013 р.), «Проблеми українсько-російських відносин на сучасному етапі (2014–2018 рр.)» / Баскакова А. С. Науковий журнал «Вісник аграрної історії». Київ, 2018. Вип. 23/24. С. 157–164, «Розвиток бібліографічної та архівної справи українськими урядами (1917–1920 рр.) / «Історія науки і біографістика». 2018. № 3» та ін.

Упродовж багатьох років науково-методичної роботи був членом спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій у Київському університеті ім. Тараса Шевченка, Київському славістичному університеті. У стінах ННСГБ НААН продовжилася його кропітка робота з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, де він був членом спеціалізованої вченої ради Д 26.373.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 – історія науки й техніки (історичні науки).

Заклав основи власної наукової школи. Під його керівництвом захистили дисертації 2 доктори і 25 кандидатів історичних наук, провідних українських учених.

В останні роки був членом редакційної колегії електронного наукового фахового видання – міжвідомчого тематичного збірника «Історія науки і біографістика» (історичні науки), в якому висвітлюються питання історії формування та розвитку наукових шкіл, проблеми формування нового концептуального бачення історії науки та біографістики, еволюція соціальної функції науки та методів наукових розвідок, шляхи залучення наукової спадщини до вирішення нагальних питань сьогодення. Саме в цьому збірнику опублікував свою останню статтю «Роль української культури в боротьбі за утвердження етнічної і культурної самобутності та незалежності упродовж другої половини ХІХ – початку ХХ століть» (2020, №2).

Працюючи в ННСГБ НААН, С. М. Клапчук зробив вагомий внесок у дослідження історії становлення і розвитку сільськогосподарської дослідної справи. Узагальнив основні наукові розробки українських учених з проблем історії аграрної науки, освіти та техніки, аграрної біографістики. Розробив нові теоретичні і методологічні підходи з досліджень історії аграрної науки, освіти та техніки в Україні. Неодноразово він гідно представляв свої наукові досягнення у галузі історії аграрної науки та освіти на міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних форумах: конференціях, семінарах, симпозіумах та у провідних фахових виданнях світу.

Учений нагороджений медаллю «За доблесний труд» (02.04.1970), «Ветеран труда» (26.10.1987), «В пам'ять 1500-річчю Києва» (26.11.1982). С.М. Клапчук був лауреатом державної стипендії Президента України видатним діячем освіти, науки, культури з номінації «Освіта».

Колектив Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН з глибоким сумом сприйняв скорботну звістку про смерть колеги. Високий професіоналізм Сергія Миколайовича, його життєва мудрість, науковий та педагогічний талант назавжди залишаться у вдячній пам'яті українських істориків, педагогів та науковців, його учнів і послідовників високими зразками

для наслідування. Висловлюємо щирі й глибокі співчуття рідним і близьким покійного.

Від колективу ННСГБ НААН

І.С. Бородай, Н.Г. Анненкова, Т.М. Підгайна